

**OLIY TA'LIMDA RAQAMLI PEDAGOGIK RESURLAR
YORDAMIDA TA'LIM JARAYONINI BOYITISH**

Azamov Olim Rizayevich

Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti tadqiqotchisi,

Samarqand, Universitet xiyoboni 15 uy, O'zbekiston

E-mail: [olim@samdu.uz]

Annotatsiya: *Mazkur maqolada oliy ta'lim tizimida raqamli pedagogik resurslardan foydalanishning ilmiy-nazariy va metodik asoslari tahlil qilinib, ularning ta'lim jarayonini boyitishdagi konseptual yondashuvlari yoritiladi. Tadqiqot doirasida raqamli ta'lim muhitida interaktiv, multimedaviy va moslashuvchan o'quv resurslarini ta'lim jarayoniga integratsiya qilish mexanizmlari hamda ularning ta'lim sifati va samaradorligiga ta'siri ilmiy asoslanadi.*

Kirish. Globallashtirish va raqamli transformatsiya jarayonlari sharoitida oliy ta'lim tizimi mazmunan va tashkiliy jihatdan tub yangilanish bosqichini boshdan kechirmoqda. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining izchil rivojlanishi ta'lim jarayonini an'anaviy auditoriya mashg'ulotlari bilan cheklab qolmasdan, uni ochiq, moslashuvchan va shaxsga yo'naltirilgan shaklda tashkil etish imkoniyatlarini kengaytirmoqda. Ayniqsa, oliy ta'limda raqamli pedagogik resurslardan foydalanish o'quv jarayonini boyitish, ta'lim mazmunini tizimli va vizual tarzda taqdim etish hamda talabalar bilish faolligini oshirishda muhim omil sifatida namoyon bo'lmoqda. Raqamli resurslar bilimga tezkor va tizimli kirishni ta'minlash, o'qitish jarayonini interaktivlashtirish va ta'lim sifatini oshirishning samarali vositasi sifatida e'tirof etilmoqda. Shu bois, raqamli pedagogik resurslarni oliy ta'lim jarayoniga maqsadli va metodik jihatdan asoslangan holda tatbiq etish ta'limni modernizatsiya qilishning ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi [1].

Muammoning qo'yilishi va dolzarbligi. Oliy ta'lim tizimi raqobatbardosh

mutaxassislar tayyorlashga yo'naltirilgan bo'lib, bu jarayonda talabalarning mustaqil fikrlashi, tanqidiy tahlil qilish ko'nikmalari va kasbiy kompetensiyalarini shakllantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Ta'lim mazmunining murakkablashuvi, fanlararo integratsiyaning kuchayishi va talabalar individual ehtiyojlarining xilmaxilligi an'anaviy o'qitish vositalarining imkoniyatlarini cheklab qo'ymoqda. Shu nuqtai nazardan, raqamli pedagogik resurslardan foydalanish oliy ta'lim jarayonini boyitish, uni interaktiv, moslashuvchan va shaxsga yo'naltirilgan shaklda tashkil etishning muhim sharti sifatida maydonga chiqmoqda [2]. Biroq amaliyotda mazkur resurslardan foydalanish ko'pincha fragmentar xarakterga ega bo'lib, ularni ta'lim jarayoniga tizimli va metodik asosda integratsiya qilish masalasi yetarlicha ilmiy jihatdan asoslanmagan. Mazkur holat tadqiqot mavzusining dolzarbligini belgilaydi.

Ilmiy-nazariy asoslar va adabiyotlar tahlili. Ilmiy adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, raqamli pedagogik resurslar oliy ta'lim jarayonida bilimlarni vizuallashtirish, talabalarning bilish faolligini oshirish va ta'lim samaradorligini kuchaytiruvchi muhim omil sifatida qaraladi. Xorijiy va milliy tadqiqotlarda raqamli resurslar elektron o'quv materiallari, interaktiv taqdimotlar, multimedaviy topshiriqlar, virtual modellar va adaptiv o'qitish vositalari ko'rinishida ta'lim jarayoniga tatbiq etilishi mumkinligi asoslab berilgan [6]. Tadqiqotchilar ushbu resurslarning talabalarning kognitiv rivojlanishi, analitik fikrlashi va mustaqil o'rganish ko'nikmalarini shakllantirishdagi rolga alohida e'tibor qaratadilar. Shu bilan birga, mavjud ilmiy ishlarda raqamli pedagogik resurslarning oliy ta'lim jarayonini kompleks boyitishdagi pedagogik mexanizmlari yetarli darajada tizimlashtirilmagan [3].

Tadqiqotning maqsadi va vazifalari. Mazkur tadqiqotning asosiy maqsadi oliy ta'limda raqamli pedagogik resurslardan foydalanish orqali ta'lim jarayonini boyitishning nazariy-metodik asoslarini aniqlash va ularning ta'lim samaradorligiga ta'sirini ilmiy jihatdan asoslab berishdan iborat.

Ushbu maqsadga erishish uchun quyidagi vazifalar belgilandi: oliy ta'limda raqamli pedagogik resurslarning didaktik imkoniyatlarini tahlil qilish; ta'lim jarayonini boyitishda raqamli resurslardan foydalanish mexanizmlarini aniqlash;

raqamli pedagogik resurslar asosida interaktiv va shaxsga yo'naltirilgan ta'limni tashkil etish imkoniyatlarini asoslash; ta'lim samaradorligini oshirishga qaratilgan metodik tavsiyalar ishlab chiqish [5].

Tadqiqot metodologiyasi va usullari. Tadqiqot jarayonida tizimli, kompetensiyaviy va shaxsga yo'naltirilgan yondashuvlarga tayanildi. Ilmiy izlanishlar doirasida nazariy tahlil, taqqoslash, umumlashtirish, pedagogik kuzatuv va o'quv jarayonini modellashtirish usullaridan foydalanildi. Raqamli pedagogik resurslarning ta'lim jarayoniga ta'siri talabalarning bilish faolligi, o'zlashtirish darajasi va o'quv motivatsiyasi ko'rsatkichlari asosida baholandi [4].

Tadqiqot natijalari va ularning tahlili. Olib borilgan tahlillar shuni ko'rsatdiki, raqamli pedagogik resurslardan foydalanish oliy ta'limda ta'lim mazmunini tizimli, vizual va tushunarli shaklda taqdim etish imkonini beradi. Interaktiv va multimediamiy resurslar talabalarning mavzuni idrok etish darajasini oshiradi, murakkab tushunchalarni soddalashtiradi va bilimlarning mustahkam o'zlashtirilishiga xizmat qiladi. Shuningdek, raqamli resurslar yordamida o'quv jarayonini differensiallashtirish va talabalarning individual ehtiyojlariga moslashtirish imkoniyatlari kengayadi. Tadqiqot natijalari raqamli pedagogik resurslarning oliy ta'limda qo'shimcha vosita emas, balki o'quv jarayonining muhim tarkibiy qismi sifatida qaralishi zarurligini ko'rsatdi.

Xulosa qilib aytganda, oliy ta'limda raqamli pedagogik resurslardan foydalanish ta'lim jarayonini boyitish, uni interaktiv, moslashuvchan va shaxsga yo'naltirilgan shaklda tashkil etishning samarali vositasi hisoblanadi. Ushbu resurslar talabalarning bilish faolligini oshirish, mustaqil o'rganish va kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirishga xizmat qiladi. Tadqiqot natijalari asosida oliy ta'limda raqamli pedagogik resurslardan foydalanishga doir metodik tavsiyalar ishlab chiqildi hamda ularni amaliyotga tatbiq etish ta'lim sifatini oshirishga xizmat qilishi ilmiy jihatdan asoslab berildi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. **Muslimov N.A.** Pedagogik ta'limda raqamli kompetensiyalarni rivojlantirishning nazariy asoslari. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2020. – 216 b.
2. **Abduqodirov A.A.** Raqamli ta'lim muhiti sharoitida o'quv jarayonini individuallashtirish metodikasi. – Toshkent: O'qituvchi, 2019. – 184 b.
3. **Laurillard D.** Teaching as a Design Science: Building Pedagogical Patterns for Learning and Technology. – New York: Routledge, 2012. – 272 p.
4. **Redecker C., Punie Y.** Digital Education Framework for Educators: Competence Development for the Digital Age. – Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2017. – 96 p.
5. **Роберт И.В.** Теория и методика информатизации образования. – Москва: ИИО РАО, 2018. – 320 с.
6. **Полат Е.С., Бухаркина М.Ю.** Современные педагогические и информационные технологии в системе образования. – Москва: Академия, 2020. – 368 с.